

SUBSTANTIATION TEST TASKS OF THE FINAL CONTROL OF STUDENTS IN FACULTY OF PHYSICAL TRAINING IN HIGHT SCHOOL FROM A RATE «TOURISM WITH A TECHNIQUE OF TEACHING»

Olexandr SKALIY, Tetyana SKALIY, Ihor KLAPOUSCHAK

Ternopil State Pedagogical University named after Volodymyr Hnatyuk

Abstract. Authors prove the developed system of testing knowledge and skills of students specialized in «Tourism with teaching methods». Principles of creation the test are analysed, several versions is presented, estimating rates are described.

Key words: tourism, test tasks, concluding final check-up.

ШЛЯХИ САМОАКТУАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ ВИКЛАДАЧА

Олександра СМАКУЛА

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку виникла необхідність радикальної перебудови системи фізичного виховання в вищих навчальних закладах, яка повинна базуватися на принципах індивідуального та особистісного підходу, переважно оздоровчої спрямованості, широкого використання різноманітних засобів і форм фізичного вдосконалення, безперервності цього процесу, глибокого зв'язу суміжних дисциплін. Особливого значення набуває проблема виховання в особистості прагнення до самоактуалізації, до втілення її творчого потенціалу, здібностей і талантів. Ця проблема пов'язана з такими важливими науково-практичними завданнями, як випереджаючий розвиток якостей особистості, формування спрямованості індивіда на морально-духовні, фізичні якості.

Тому процес фізичного виховання повинен стати кропіткою і напруженою взаємодією і співтворчістю викладача і студентів. Ця взаємодія спрямована на здобуття великого обсягу знань, вмінь, навичок і досягнень високого рівня здоров'я та всебічного розвитку на основі гуманізації педагогічного процесу. У зв'язку з цим критеріями ефективної діяльності кожного викладача стане рівень фізичного розвитку та показники здоров'я студентів, їх компетентність щодо використання основних засобів і форм фізичного виховання, дотримання здорового способу життя.

Але щоб учити і виховувати, педагог повинен сам безперервно вчитися, удосконалювати свою педагогічну майстерність. К.Д. Ушинський зазначав: «Учитель учить доти, поки вчиться сам». Щоб бути завжди на рівні сучасних знань, педагог постійно читати наукову, методичну і художню літературу, вивчати досвід інших викладачів, регулярно вести спостереження і займатись науковими дослідженнями.

Аналіз останніх публікацій з проблеми самоактуалізації особистості свідчить, що пріоритетна увага науковців спрямована на висвітлення структури мотивів та психології буття особистості, яка прагне до творчого самовираження.

Однак, питання про засоби самоактуалізації особистості у процесі її професійного зросту, зокрема, у процесі формування особистості викладача на етапі його вузівської підготовки, не були об'єктом цілеспрямованого вивчення. Саме це обумовило необхідність висунення як провідної *мети* нашої статті розкриття засобів розвитку особистості викладача, що самоактуалізується у процесі підготовки до професійно-педагогічної діяльності. Для реалізації мети нами були поставлені такі *завдання*:

1. здійснити аналіз філософсько-методологічної бази цієї проблеми;
2. виявити основні напрямки самоактуалізації в аспекті дослідницької діяльності;
3. представити комплекс завдань з розвитку особистості, яка актуалізується.

Вивчення наукового фонду свідчить, що теорія самоактуалізації виникла у парадигмальному полі персонологічного напрямку (а саме гуманістичної психології), який пропонує прагнення особистості до самовдосконалення через творчу самореалізацію.

Результати дослідження та їх обговорення. Філософсько-методологічним фундаментом гуманістичного підходу до вивчення особистості виступають ідеї екзистенціалізму, провідним положенням якого є відповідальність людини за власне ставлення. Так, Ж.П. Сартр як пріоритетний принцип екзистенціалізму називав наступний: «Людина не що інше, як те, чим вона робить себе сама». Тільки людина несе відповідальність за власні вчинки, наповнення свого життя сенсом, виявлення своїх здібностей, збагачення власного досвіду, пошук оптимальних шляхів реалізації свого потенціалу.

Провідним принципам гуманістичного підходу слід назвати спрямованість на збереження цілісності особистості у всій багатогранності її вияву.

Представники гуманістичної психології наполягають на вивченні вибору людиною свого шляху в житті, засобів оптимальної самореалізації, творчого самовиявлення.

Самоактуалізація є найвищим виявом людських сил, це є прагнення особистості до максимального використання власних здібностей і талантів. Науковці стверджують, що кожна людина має необмежений потенціал для саморозвитку, вона прагне до бездоганності та досконалості, при цьому саме творча діяльність дозволяє людині бути архітектором власного життя.

Осмишлюючи проблему самоактуалізації викладача, слід наголосити, що для нього є характерним творчість, розширення життєвих перспектив та особистісного зросту, підвищення самоефективності у педагогічній діяльності. Такий викладач характеризується «дослідницьким занепокоєнням» стосовно духовного і фізичного самовдосконалення своїх вихованців, здатністю до миттєвого перебору декількох варіантів рішення певної проблеми; його мислення характеризується інтуїтивністю, творчістю, системністю, прогностичністю.

Як свідчить досвід, викладач, що прагне до самоактуалізації, виховує це прагнення у своїх студентів. Реалізувати теорію самоактуалізації видається за можливе в умовах гуманістичної педагогіки, яка є педагогікою свободи. Її основними ідеями є такі: визнання самоцінності людини; особистісно-орієнтований розвиток студента у навчальному процесі, що відрізняється демократичністю й творчістю; творче самовдосконалення студентів.

Гуманістична педагогіка спрямована на антропоцентричний, морально-духовний розвиток особистості.

Антропоцентризм гуманістичної педагогіки полягає у встановленні суб'єктивних відносин між викладачем і студентом за умов максимальної поваги до особистості студента, врахування його психологічних якостей, потенціалу та тенденції розвитку. Особистість студента виступає у всій її різноманітності (інтелект, ерудиція, фізичний стан, міжособистісні стосунки, багатство особистісного досвіду, емоційне переживання, інтереси, прагнення тощо).

Оскільки освітній процес орієнтований на створення різнопланових умов навчання (програм, методів, підручників, технічних засобів), особистісно значущим для кожного студента, викладач має здійснювати ґрунтовну діагностичну роботу щодо витоків життєдіяльності студента, рівня його індивідуальної готовності. Вектор індивідуального розвитку студента полягає у збагаченні й перетворенні його досвіду, в оптимальній педагогічній підтримці його становлення.

При цьому завдання педагога – створити відповідну атмосферу, яка має бути атмосферою високої духовності та високої моральної поведінки; творчої самостійності; «діалогу душ» або «діалогу світів» – світу викладача та світу студента як фактора становлення системи ціннісних орієнтирів.

З урахуванням змістово-функціональної специфічності феномена самоактуалізації стосовно викладача нами було розроблено відповідну педагогічну технологію, яка передбачала реалізацію в освітньому процесі на етапі вузівської підготовки студентів в системі таких принципів: забезпечення особистісно-цілісного розуміння всіх видів дослідницької роботи для кожного студента; розроблення індивідуальних стратегій розвитку креативного потенціалу особистості майбутнього педагога; організація такої пошукової роботи студентів, що надає широкі можливості для багатогранного (духовного, фізичного, інтелектуального, професійного тощо) самотворення особистості.

Для повної реалізації означених принципів було запропоновано ввести у навчальний виховний процес два комплекси завдань (операційно-технологічний та рефлексивно-аксіологічний). Операційно-технологічний комплекс спрямований на розвиток процесуальної готовності студентів до самоактуалізації. Він містить два блоки: блок продуктивно-пошукових та блок креативно-пошукових завдань. Блок продуктивно-пошукових завдань передбачає озброєння студентів дослідницькими методами, мають місце в галузі фізичного виховання та педагогіки. Блок креативно-пошукових завдань передбачає розроблення студентами власних методичних прийомів, моделей стратегій навчання й виховання на основі всебічного вивчення педагогічних концепцій та технологій. Студентам пропонується створити власне портфоліо – пакет цікавих ідей певної педагогічної проблеми, що особисто їх турбує, викликає найбільший інтерес. Технологія створення портфоліо має такі етапи: висунення оригінальної ідеї щодо можливої стратегії оптимізації навчання й виховання; дослідження передового досвіду накопиченого в цьому напрямку; аналіз наукових ідей, які підтверджують ефективність; розкриття психолого-педагогічних умов функціонування стратегій; розробка системи завдань; підбір літератури; оформлення результатів дослідження у вигляді доповіді; курсові або дипломної роботи.

Метою рефлексивно-аксіологічного комплексу завдань був розвиток прагнення до самоактуалізації особистості через осмислення цінностей дослідницької роботи; розвиток переконань у її принциповій важливості для вузівського навчального процесу, формування ідеалу викладача, дослідницького світогляду. Означений комплекс був представлений двома блоками (оцінно-діяльнісний та рефлексивний).

Оцінно-діяльнісний блок має на меті вивчення досвіду видатних педагогів-дослідників, їхніх наукових інтересів, ідей, досягнень.

Студенти повинні скласти оглядово-інформаційний пакет, який містить цікаві факти з життя визначних педагогів-науковців. Провідною умовою створення такого пакету є його практична цінність для майбутнього використання у педагогічній роботі, мета якого – розкриття засобів самоактуалізації педагогів-новаторів; реферування ідей, теорій, концепцій педагогів стосовно проблем виховання та навчання; ґрунтовний аналіз цих ідей з розробленням студентами власних варіантів їх упровадження у педагогічну діяльність.

Рефлексивний блок завдань направлений на формування вмінь самоаналізу, саморозуміння, самопізнання. Студенти вчаться оцінювати рівень свого особистісного та професійного зростання, міру, того, наскільки йому вдалося реалізувати свій внутрішній потенціал.

Всі блоки операційно-технологічного та рефлексивно-аксіологічного комплексів вживаються дидактичним взаємопосиленням: продуктивно-пошуковий блок сприяє формуванню дослідницьких дій, початкового рівня операційної готовності до самоактуалізації; креативно-пошуковий блок надає можливість реалізувати свій творчий педагогічний потенціал при розробці портфоліо; оцінно-діяльнісний блок дозволяє розкрити шляхи самоактуалізації видатних педагогів-дослідників; рефлексивний блок – виявити та виявити власні тенденції самоактуалізації. Є доцільним упроваджувати означені блоки у вузівській навчально-виховний процес одночасно й паралельно, оскільки вони впливають на різні аспекти самоактуалізації, особистості. Дослідження мотиваційної структури особистості до початку експериментальної роботи, яка передбачала введення означених комплексів завдань, та після її проведення виявило значні зміни у структурі мотивів студентів. Так, аналіз відповідей студентів педагогічного факультету ІДГУ щодо формування у дослідницькій діяльності мотиву самовдосконалення та саморозвитку виявило наступне: до початку експериментальної роботи означений мотив у якості домінуючого назвали 22% респонденти контрольної групи та 20% – експериментальної; мотив творчої самореалізації відповідно – 22% та 24%, мотиви «стійкий інтерес до предмету та дослідницької діяльності» – 19% і 21%, зовнішні мотиви (лідерства, відповідальності) – 32% і 30% респондентів. Після проведення експерименту мотив самовдосконалення та саморозвитку як домінуючий назвали 26% респондентів контрольної групи та 30% експериментальної; мотив творчої самореалізації – відповідно 24% – 32%, мотиви «стійкий інтерес до предмету та дослідницької діяльності» – 21% – 32%, зовнішні мотиви (лідерства, обов'язку та відповідальності) – 27% – 4%.

Отже, запропонована нами педагогічна технологія, яка містить операційно-технологічний та рефлексивно-аксіологічний комплекси, відзначається дидактичною спрямованістю у напрямку самоактуалізації особистості викладача.

Таким чином, спираючись на теоретичні положення гуманістичного підходу, звертається за можливе визначити основні характери особистості викладача, який прагне до самоактуалізації, серед яких: прагнення до творчості, розширення життєвих перспектив, підвищення самоефективності у педагогічній діяльності, «дослідницьке самовдосконалення» стосовно духовного та фізичного становлення своїх вихованців.

Одним із основних шляхів розвитку особистості викладача, який самоактуалізується виступають завдання продуктивно-креативно-пошукового, оцінно-діяльнісного, рефлексивного характеру.

Вбачаємо в дослідженні засобів самоактуалізації особистості у непереривній професійно-педагогічній підготовці перспективи вивчення проблеми.

Література

1. Теорія личности /Хелл, Д.Зиглер. – СПб., 2003.
2. Большой психологический словарь /Сост. и общ. ред. Б. Мецержаков, В. Зинченко. – СПб., 2003
3. Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, криза. Монографія /В.П. Андрущенко, І.А. Зязюк, В.Г. Кремінь, С.Д. Максименко, Н.Г. Никало, Я.В. Цехмістер, О.В. Чалий /за ред.. В.Г. Кременя. – К. – 2002
4. Кошманова Т.С. Развитие педагогической освіти у США (1960-1998 гг) – Львів, 2002

ШЛЯХИ САМОАКТУАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ ВИКЛАДАЧА

Олександра СМАКУЛА

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

Анотація. В статті розглядаються проблеми і шляхи самоактуалізації особистості викладача. Розкриті засоби розвитку особистості викладача, що само актуалізуються підготовки до професійно-педагогічної діяльності, прагнення до творчості, розширення життєвих перспектив, підвищення само ефективності. Розроблено відповідну педагогічну технологію, яка передбачала підготовку у вищому навчальному закладі студентів системи таких принципів: забезпечення особистісного смислу всіх видів дослідницької роботи для кожного студента; організація пошукової роботи; розроблення індивідуальних стратегій.

Ключові слова: самоактуалізація особистості викладача, педагогічна діяльність студенти.

ПУТИ САМОАКТУАЛІЗАЦІЇ ЛИЧНОСТІ ПРЕПОДАВАТЕЛЯ

Александра СМАКУЛА

Измаильский государственный гуманитарный университет

Аннотация. В статье рассматриваются проблемы и пути самоактуализации личности преподавателя. Раскрыты способы развития личности преподавателя, которые самоанализируются в ходе подготовки к профессионально-педагогической деятельности. Стремление к творчеству, расширение творческих перспектив, повышение эффективности. Разработана определенная педагогическая технология, которая предусматривает реализацию подготовки в высшем учебном заведении студентов системы таких принципов: обеспечение личностного смысла всех видов опытных работ для каждого студента; организация исследовательской работы; разработка индивидуальных стратегий.

Ключевые слова: самоактуализация личности преподавателя, педагогическая деятельность, студенты.

WAYS OF SELFACTUALIZATION OF THE TEACHER'S PERSONALITY

Oleksandra SMAKULA

Izmail state humanitarian university

Annotation. The problems and the ways of selfactualization of the teacher's personality are considered in this article. The modes of the development of the teacher's personality are shown, which are selfrealized during the preparation for a professional pedagogical activity, the aspiration for the creative work, the extension of the vital perspectives and the increasing of the selfeffectiveness. The definite pedagogical technology was worked out, which foreseen the realization of the student's preparation in the Higher educational institution of the system of such principles as: the guaranteeing of the personal sense of all the types of experimental works, tests, adopting pedagogical progressive methods, innovations, the organization of the research work; the development of the individual strategies for each student.

Key words: selfactualization of the teacher's personality, pedagogical activity, students.

ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СИСТЕМИ ПЕРЕЗАРАХУВАННЯ КРЕДИТІВ У ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ В УКРАЇНІ

Валерій ТОВТ, Любов БИБА

Ужгородський національний університет

Постановка проблеми. У вищих навчальних закладах України впроваджується кредитно-модульна система організації навчального процесу відповідно до Болонської конвенції. Основним завданням цього процесу є узгодження діяльності різних структур в Європі і сприяння розвитку європейської системи перезарахування кредитів (ЕСПК). За думкою вчених, це дозволить приєднатися до європейського простору вищої освіти, сприятиме співпраці вузів України з подібними структурами європейських університетів, покращить міжнародну мобільність студентів і викладачів [4].

Проблема полягає в тому, що, з одного боку, у вузах України працює національна система навчального процесу з фізичного виховання, що відрізняється від європейської, з другого боку, потребується її адаптування до вимог Болонської конвенції з врахуванням національних традицій, що сприятиме входженню України в європейський простір вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікації. Спроби об'єднати освітній простір Європи розпочалися в 1957 році з підписанням Римської угоди. Згодом ці ідеї втілювалися в рішеннях конференції міністрів освіти 1971 та 1976 рр., у Міжстрільтському договорі 1992 р. Пізніше під егідою Ради Європи та ЮНЕСКО розроблено та прийнято Лісабонську конвенцію про визначення кваліфікацій, що